

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Consequentibus Pertexens, Quae post beatum S. Xaverij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

21. Rex Siani Christianus, regno pellitur, eius pater baptizatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

Octiduo bis mille indigenas Christiana exultos doctrina, baptismo lustravit, cruceque illis quam venerarentur ad mare posita, Manade reuertit. Ac numerum quidem tam paucis diebus conuerforum putanti, haud parui hæc breuis excursio momenti censebitur; sed fuit quod per eam est gestum perleue, ad multa & maiora quæ si moras indulgisset annus in promptu se dabant peragenda. Et visa tunc solum est Christi fides iniecto pede, possessionem illarum gentium inire: causa discessus raptim maturandi fuere quas vocant Motiones hoc est maris ventorumque vices pro anni tempestate faustæ vel aduersæ, quarum vbi fauent nisi vtaris opportunitate, menses totos cogaris expectare, dum redeant, & mare peruium, substernant. Quare nauigiis Ternatem ad præscriptum Henrici necessariò reddendis prohibitus est Magallianes ex Manade Gorentallum transire, quod regnum in ora situm est è regione Celebi aduersa, & regulo suberat à quo inuitabatur Pater ad Euangelij lucem illuc inferendam. Facta tamen ab eo sementis parca licet, & missa variis obiter per Celeben locis, in messem animarum aliquot post annos exiuit vberimam, ac ni defuissent, non dico qui eam verbi diuini prædicatione irrigarent, nam his opus admodum non erat; sed qui poscentes ritè abluerent, vltra & cis æquinoxium, Christi Ecclesia fines suos multis magnisque imperiis protulisset, sola neophytorum viuendi forma innumera-biles vitro ad Christum pertrahente, at qui tantæ; tanque dissipatæ multitudini, quam petebant manum porrigeret, præter Pettum Mascareniam non erat, quanquam ipse multorum impleret numerum, & vicem. De quo, & reliqua Celebensis expeditione absoluo vt cœpi, ne nimia annorum obseruatione trunca, hic historia pendeat.

Renatus ergo ex aquis vitalibus Magallianis opera rex Siani, anno 1563. in regnum se recepit, insula comprehensum quæ Macazari obiacet, & communi Celebensium nomine continetur. Inerat principi summe prudens, & capax indoles, magnaque in iure populis dicundo integritas, etiam nondum Baptizato, sed post insignior cum ad naturæ eximia dictata, lex gratiæ meliora adiunxit. Huius imperium probis adstrictum legibus non ferens, subiectorum effrænâ licentia, & exstimulata Maurorum in illum odiis ob religionem Christianam quam prætulera Alcoranno, perduellione cum Mauris iurato, urbem regiam Passen aliasque minores aggreditur tumultuario milite, sex millium hominum; raptoque in rebellionem populo percursat, nouum Regem eligit, & proclamât, Christianum eumque legitimùm ignominiosè regno pellit: incidit ea seditio in 1564. annum, mensemque decimum & octauum ab Octobri quo Christum induerat. Vnum illi oppidum constantissimè adhæsit, & in cuiusvis periculi aleam fidele, fugientem collegit cum parente sene, & fratribus, ægre manibus populi ereptis. Illic aliquandiu regem detinuit, recuperandæ spes dignitatis, & sceptri, quam demum inanem aduertens, nec de vita quidem sine metu securam, Ternaten solus nauigauit, imploraturus Lusitanorum auxilia, quæ singularibus ex-

21.
Rex Siani
Christianus,
regno pellitur,
eius pater
baptizatur.

ga illos beneficiis abundè promeritus fuerat. Sed conditione temporum illam quoque fallente expectationem, vna illi nostrorum caritas subsidio fuit. A nobis pro tenuitate domi exceptus est, magnoque affectu habitus quadriennium nobiscum egit, tam generosa exilij tolerantia, sensuque animi ad diuina arbitria humilis, vt tandem afflictum respexerit Deus, reducendoque tunc in paternum thronum dextram præbuerit, cum spes eius omnis profligatissima videretur. Anno itaque 1568. Goa in Molucas classem duxit Gonzalus Pereira Marramachus, supremus Suli seu meridionali Oceano Præfectus mille vexit cum imperio milites, in gaulos quatuor, septem nauigia, & cercurum tributos. In mandatis ferebat à Prorege de ministris quibusdam puniendis, quorum dissoluta improbitas, illas insulas subuertebat, infamabatque apud illas nomen Lusitanum; de arce præterea in Amboino statuenda; de frangendis rebellium viribus in Veranula insula; Ito, Temuti aliisque Maurorum fœderatis. Ad hæc properantem noua res contigit in qua exercitum occuparet. Celtiberi ad Zebum insulam (nunc inter Philippinas, leucis aliquot intra ostia Mindanai) naues subdlexerant, locum arce munierant, cum octingentorum præsidio militum. Odoardus Menesius Pereiræ vicarius, Ludouicus Caruallius, & solidiore iudicio alij iure factum censebant; Pereira iniustum contendebat; Zebum intra lineam esse, qua bello quærenda, olim pactis conuentis decretum fuerat cessura Lusitanis; è contrario arcem Gubernator leucis ab linea sexaginta intra regis sui limites sitam defendebat. Cumque in hoc tanto descriptorum graduum incerto, disputatione lis dirimi non posset, obstinavit Pereira illam armis dirimere, donec variis præliis semper minor, volens nolens denique loco cessit: sed dum explicaret ad inuestigandos hispanos vela Manade nuntij venerunt qui certo confirmarent, dempto pago regnum Siani vniuersum, rebellionem exosum suam, restituendum imperio pulsum regem, magnis studiis reposcere. Hic Patres Viera, & Mascarenias qui soli Ternate aderant apud Pereiram impense supplicare desolatam Principem miseratione aliqua dignaretur, in præsentem articulum necessitatis illi succurrerent: paruo id constiturum, & hoc solo, vt sub Lusitaniæ signis rectus in regnum Siani deferretur, cum aliquot militum numero, vt in omnes casus tum securitati eius consultum foret, tum regno illi post tantum temporis pacando, si quid in regis aduentu noui accideret. Sic impensa breui deuinciendum fortissimum Principem, rei Lusitanæ pernecessarium, & repensum iri egregia merita quæ in Lusitanis collocarat, dum fortuna gauderet meliori: rogantibus annuit Pereira, etsi bello proximo vrgeretur; nauim Laurentij Hurtadi armavit, eique regem imposuit cū Mascarenia ad conversionem eius subiectorum, pollicitus insuper si obfirmassent animum perduelles ad eum repellendum, confecta Zebu expeditione, ad futurum se illi toto exercitu ad eos domandos. Augusti 24. anni 1568. Ternate profecti, quinto die Manade in portum subeunt, audiuntque

diuntque regnum Siani vniuersum in partium studia fecerunt, & armatum, aliis repetentibus suum regem; obstinantibus aliis eum reicere. Quibus tamen Hurradus nihilo quàm spes integris minus audenter, & securè prouehit in Sianum, iacitque anchoras ad castrum munitissimi radices, illuc etsi ab rege non stabat populus, at nobilium magna pars eius reditu excita conuenit, manantibus vsque præ gaudio lacrimis pedum osculo de more illum salutauit: inde agi cœptum de deditioe pacto utrimque integrandi amoris fœdere & obliuione sempiterna offensionum mutuarum; sed verbis regem triduo morati barbari responderunt, suspectam sibi principis fidem esse, qui pacem armatus peteret, inter hæc trecenti ad regis signa euocati, cum militibus Hurradi, impressione facta castrum illud expugnant, obsessi fuga in montem euadunt nec ulterius Hurradus victoria vitur, ne mora longiori destitueretur ventis ad reddendum summo Præfecto nauigium & loco pellendos classe integra hispanos; dilato igitur in tempus commodius belli residuo, regem cum Mascarenia insulæ oram legens in castello reliquit octingentorum ferme incolarum. Illic regis parens annis, & integritate quoad fas ethnico venerandus priuatum agebat. Mascarenus operabatur sacris quotidie sub extensis indigenatum opera in arborum truncos ramalibus, & optimum senem fidei rudimentis ad baptismum formabat, quem illi quo potuit ornatum, post necessariam diuinorum intelligentiam contulit. Puto, (ait suis quibusdam literis idem pater) huc vsque à Deo in viuis seruatum, quod eum saluum veller, nihil ei iucundius quàm de fidei mysteriis audire. Probat singula & laudat, nec eorum quicquam cunctatur exequi quæ ad animi salutem conferre perspexerit, profitetur non esse alium à nostro Deum; nec verum aliud nisi apud Christianos.

Dum in Regnum Siani Euangelium Christi se sensim penetrabat diei vnus, nauigatione disiuncta Sanguinum insula Siano vastior totas illi vltro pandebat portas, & legatione perhonorifica Mascareniam Rex & populus inuitant ad impertiendas ibi vitæ aquas, fuitque prouidentia diuinæ, decretorum suorum æternæ constantiæ momenta temporum aprantis, vt is è Siano nondum esset Manadem profectus, quod si factum iam foret, iniunctum sibi Legati affirmarunt, omnes illas adirent insulas donec alicubi eum reperissent. Erant ij aliquo numero ex aula nobiles, tam deliberatæ ad Mascareniam abducendum, impetrandumque ab eo baptismum constantiæ vt cæsariem omnes totonderint (quo nullum iis affectus intimi & fidelitatis sanctius argumentum). sic patri quadriduum postularis illorum responsum differenti, ambigenti que de futura in suscepto Christo firmitate, promissam fidem fecere non dubiam. Quare iis denique vicissim iturum promisit, orante præsertim Siani Rege, ac spondente duo illa regna sibi ab æuo peramica, sibi quoque ad religionem conseruandam in præsidio inuicem ad futura. Promisso lati Sanguinum ad suos reuolant legati, impetratique nuntio sillos exhilarant, qui mox instructam remigio cercurum habi-

R. 3.

22.
Mascarenus
Regem Re-
ginam, au-
lamque om-
nè Sangui-
ni insulæ
baptizat.